

УДК 37.016
П24

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

Автор:

М. Л. Пелагейченко — канд. пед. наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій
Бердянського державного педагогічного університету, Запорізька обл.

П24 Пелагейченко М. Л.
Трудове навчання. Проектна діяльність. 7 клас — Х. :
Вид. група «Основа», 2019. — 127 [1] с. — (Серія «Мій
конспект»).

ISBN 978-617-00-3689-6.

Матеріали посібника відповідають вимогам і змісту оновленої програми (*наказ МОН від 07.06.2017 № 804*). У посібнику запропоновано матеріали для організації проектної діяльності учнів упродовж навчального року. Автор пропонує розробки 7 проектів, які містять календарний план, рекомендації щодо організації навчальної діяльності, алгоритми виконання, різноманітний дидактичний матеріал тощо. Розробки проектів можна легко адаптувати до певних умов школи і класу.

У додатку подано різноманітні матеріали з організації інтегрованих проектів на уроках трудового навчання: методичні рекомендації, прийоми, приклади інтегрованих проектів та ін.

Для вчителів трудового навчання, які викладають у 7 класах. Матеріали можуть бути використані як у групах дівчат, так і в групах хлопців.

УДК 37.016

ПЕРЕДМОВА

Посібник призначений для вчителів трудового навчання, які викладають у 7-му класі. Розробки уроків складено згідно з навчальною програмою курсу «Трудове навчання» (7 клас) для загальноосвітніх навчальних закладів.

Оновлена шкільна програма з трудового навчання (*наказ МОН від 07.06.2017 № 804*) надає великий простір для педагогічної творчості вчителя. Автор пропонує лише один варіант із великої кількості можливих сценаріїв побудови навчального процесу в 7 класі. Проектна діяльність є основою сучасного уроку трудового навчання, яка змінює насамперед підхід до здобуття нових знань, умінь і побудови взаємин «учитель — учень». Співпраця вчителя з учнями починається зі спільного вибору теми проекту. Під час вибору теми враховують актуальність проблемної ситуації, інтереси учнів, матеріально-технічну базу, запити суспільства, потреби у виконанні певних завдань. Мета вчителя — організувати особливий навчальний простір для досліджень, пошуку й аналізу інформації, пропонування нових ідей, творчого натхнення, виконання практичних дій. Ураховуючи особливості кожного учня, учитель створює умови для побудови індивідуальної траєкторії навчання, надає учням не тільки свободу, але спонукає до відповідальності.

Під час організації проектної діяльності учнів важливо в жодному разі не копіювати за зразком якусь структуру, етапи чи стадії виконання проектів. Створення проекту — це, насамперед, творчість, оригінальність розв’язання поставлених проблемних питань, політ фантазії, відкритість до діалогу, нестандартні педагогічні підходи, нове бачення навчального процесу в школі. Можна визначити такі критерії успішної проектної діяльності: радість учнів від пізнання нового, любов учнів до пошуку й проведення самостійних досліджень, бажання створювати щось нове.

У посібнику запропоновані матеріали для виконання таких проектів.

Розділ 1

1. «Шкільний проект» (7 год).
2. «Соціальний проект» (6 год).
3. «Сімейний проект» (6 год).
4. «Пізнавальний проект» (5 год).
5. «Проект „Я“» (4 год).

Розділ 2

6. Проект «Виконання малярних робіт власними руками» (3 год).
7. Проект «Я — споживач» (3 год).

Перший урок у навчальному році запропоновано присвятити повторенню правил техніки безпеки на уроках трудового навчання і вибору напрямів проектної діяльності.

У додатку подані різноманітні матеріали для організації роботи учнів над інтегрованими проектами на уроках трудового навчання: методичні рекомендації, дидактичні прийоми, зразки інтегрованих проектів. Розглянуто можливості інтеграції трудового навчання з іншими шкільними предметами.

Автор вважає, що досяг своєї мети, якщо збудив прагнення колег удосконалювати свій методичний арсенал та шукати власний, неповторний стиль навчання учнів.

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	№ у проєкті	Тема уроку	К-сть год
Розділ I. Основи проєктування, матеріалознавства та технології обробки			29
1		Правила техніки безпеки на уроках трудового навчання. Вибір напрямів проєктної діяльності в 7 класі	1
Проєкт 1 «Шкільний проєкт»			7
2	1	Вибір об'єкта проєктування	1
3	2	Робота з інформаційними джерелами	1
4	3	Застосування методів проєктування. Метод фокальних об'єктів. Створення графічного зображення об'єкта проєктування	1
5	4	Визначення послідовності виготовлення виробу. Добір матеріалів	1
6–7	5–6	Виготовлення виробу	2
8	7	Презентація результатів проєктної діяльності	1
Проєкт 2 «Соціальний проєкт»			6
9	1	Вибір об'єкта проєктування. Робота з інформаційними джерелами	1
10	2	Вибір і вивчення технології створення об'єкта проєктування	1
11	3	Створення графічного зображення виробу	1
12–13	4–5	Робота над реалізацією проєкту	2
14	6	Презентація результатів проєктної діяльності	1
Проєкт 3 «Сімейний проєкт»			6
15	1	Вибір об'єкта проєктування	1
16	2	Застосування методів проєктування. Створення графічного зображення виробу	1
17	3	Робота з інформаційними джерелами. Вивчення вибраної технології виготовлення виробу	1
18–19	4–5	Створення об'єкта проєктування	2
20	6	Презентація результатів проєктної діяльності	1
Проєкт 4 «Пізнавальний проєкт»			5
21	1	Вибір об'єкта проєктування. Робота з інформаційними джерелами	1
22	2	Створення графічного зображення об'єкта проєктування	1
23–24	3–4	Робота над реалізацією проєкту	2
25	5	Презентація результатів проєктної діяльності	1
Проєкт 5 «Проєкт „Я“»			4
26	1	Вибір об'єкта проєктування. Створення графічного зображення виробу	1
27–28	2–3	Створення об'єкта проєктування	2
29	4	Презентація результатів проєктної діяльності	1
Розділ 2. Технологія побутової діяльності та самообслуговування			5
Проєкт «Виконання малярних робіт власними руками»			3
30	1	Технології малярних робіт. Визначення проблеми проєкту	1
31–32	2–3	Проведення досліджень. Виконання завдань проєкту. Презентація результатів проєктної діяльності	2
Проєкт «Я — споживач»			3
33–35	1–3	Маркування споживчих товарів. Визначення об'єкта проєктування. Проведення досліджень. Презентація результатів проєктної діяльності	3
Разом			35

РОЗРОБКИ ПРОЕКТІВ

РОЗДІЛ I. ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ, МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА ТА ТЕХНОЛОГІЇ ОБРОБКИ

ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ. ВИБІР НАПРЯМІВ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В 7 КЛАСІ

№ уроку з/п

1

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** забезпечення засвоєння знань про правила техніки безпеки на уроках трудового навчання; формування вміння вибирати напрями виконання проектів, планувати проектну діяльність на тривалий проміжок часу;
- **формування ключових компетентностей:**
 - **уміння вчитися впродовж життя:** уміння самостійно складати план навчальних дій;
 - **спілкування рідною мовою:** уміння обговорювати питання разом з однокласниками й учителем;
 - **інформаційно-цифрова компетентність:** уміння використовувати можливості Інтернету для планування проектів, які слід виконати в 7 класі;
 - **ініціативність і підприємливість:** уміння генерувати нові ідеї й утілювати їх у життя.

Основні поняття: техніка безпеки, проект, проектна діяльність, напрями проектів, типи проектів.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

- » Привітання.
- » Створення в класі атмосфери психологічного комфорту.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ І ЖИТТЄВОГО ДОСВІДУ УЧНІВ

► Прийом «Мій досвід»

Учитель пропонує учням згадати про свої досягнення у виконанні проектів на уроках трудового навчання в 5 і 6 класах. Учні заповнюють таблицю.

Мої кращі проекти

Назва проекту	Використані технології	Досягнуті результати

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛЬНОГО З УЧНЯМИ ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ ТА ЗАВДАНЬ УРОКУ

Завдання уроку:

- повторити правила безпечної роботи на уроках трудового навчання;
- визначити напрями здійснення проектної діяльності в 7 класі.

IV. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

► Мотиваційні запитання

- ▼ Чому слід повторити правила безпечної роботи на уроках трудового навчання?
- ▼ Для чого мені виконувати проекти на уроках трудового навчання?
- ▼ Чому я маю особисто вирішувати, які проекти виконувати в цьому навчальному році?
- ▼ Чи буде мені цікаво придумувати теми проектів, які буду виконувати в цьому навчальному році?
- ▼ _____
- ▼ _____

V. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

► Прийом «Міні-диспут»

Учитель разом з учнями бере участь в обговоренні питань щодо організації роботи на уроці. Разом виробляють правила, які учні зобов'язуються виконувати.

Питання для обговорення	Рішення, прийняте учнями разом з учителем
Чи будемо ми призначати чергових? Якщо так, то як будемо це робити?	
Чи треба питати дозволу вчителя, щоб заходити й виходити з кабінету?	
Чи можна користуватися на уроці мобільними телефонами? З якою метою?	
Чи можна на заняттях пити воду і вживати їжу?	
Хто після завершення практичних робіт прибиратиме сміття з робочих місць?	
Яким чином на уроках трудового навчання ми покажемо, що поважаємо одне одного?	
Як зробити так, щоб кожному на уроці було комфортно і ніщо не відволікало від виконання запланованих дій?	

► Прийом «Аналіз інформації»

Аналіз правил безпечної праці на уроках трудового навчання

Правила безпечної праці	Мені не зрозуміло...	У чому доцільність дотримання цього правила?
Учні мають сумлінно дотримувати правил особистої гігієни і санітарних норм на робочому місці		
Учням заборонено користуватися несправними інструментами й обладнанням		
Заборонено використовувати на уроках трудового навчання джерела відкритого вогню		
Заборонено приносити до класу небезпечні предмети (різальні, колючі, вибухові, вогненебезпечні)		
Необхідно застосовувати інструмент тільки за його призначенням		
Передавати інструмент з гострими кінцями можна лише ручкою від себе		

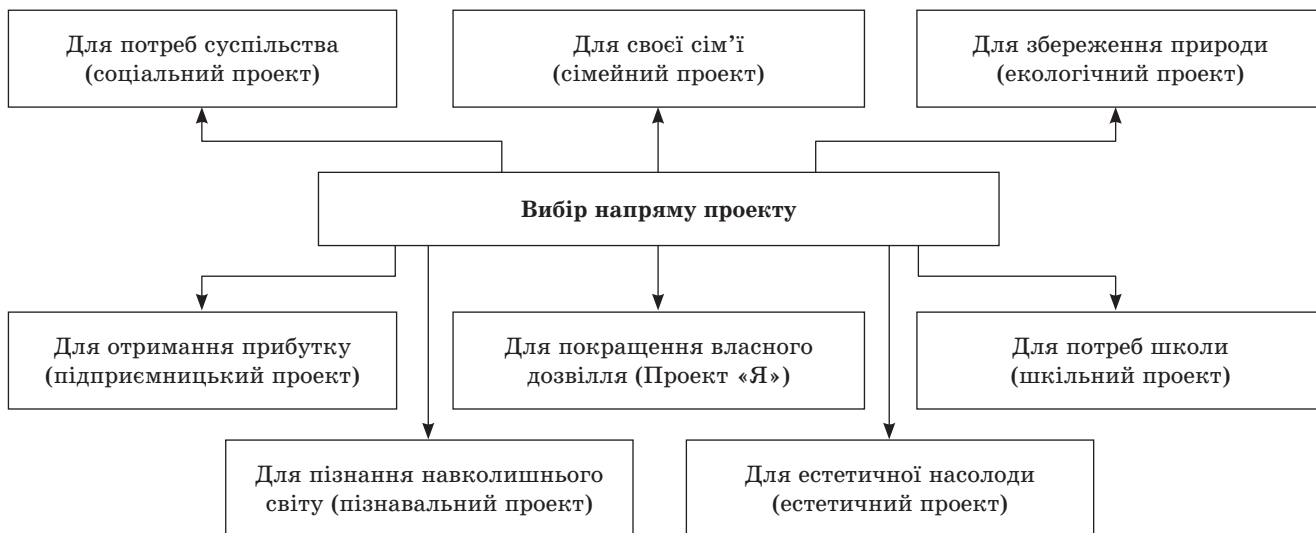

Правила безпечної праці	Мені не зрозуміло...	У чому доцільність дотримання цього правила?
У разі ушкодження будь-якого шкільного обладнання, меблів слід негайно припинити користування ними і повідомити про це вчителя		
Заборонено змітати сміття рукою, здувати обрізки, стружки з робочого місця. Слід використовувати для прибирання сміття ганчірку або спеціальну щітку		

Приєм «Міні-дослідження»

Учитель. У нас з вами є можливість виконати в 7 класі від 4 до 6 проектів. Спочатку слід вибрати напрями виконання проектів.

Учні ознайомлюються з можливими напрямками виконання проектів.

Учитель організовує дослідження зовнішніх і внутрішніх потреб учнів у виконанні проектів. Зачитує звернення до учнів 7 класу, які надійшли до вчителя з проханням виконати певні проекти від шкільної адміністрації, учителів з різних предметів, громадських організацій, приватних підприємств, керівництва міста чи селища, соціальних служб тощо.

Учитель організовує обговорення звернень і аналіз власних бажань учнів щодо проектної діяльності.

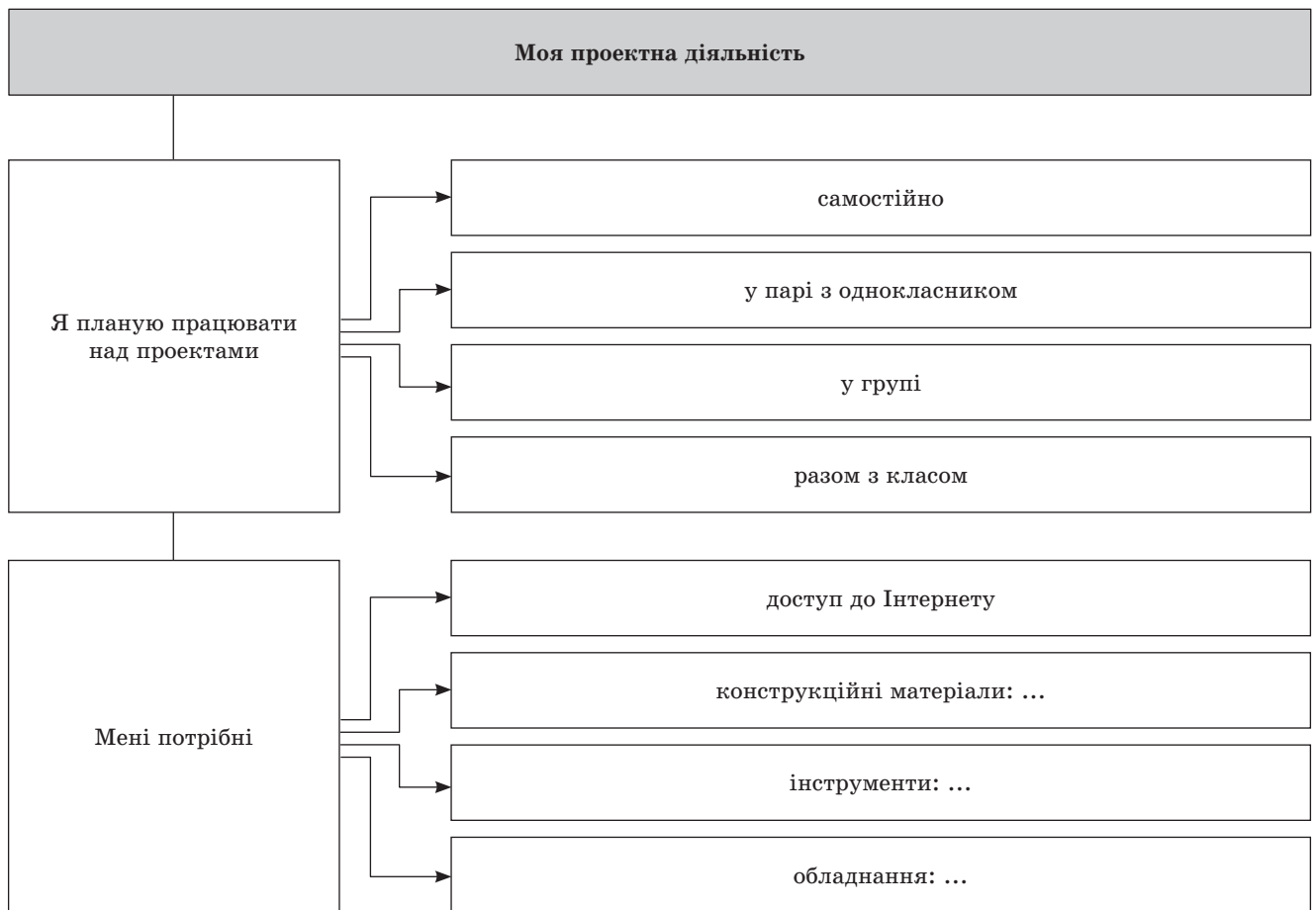
Дослідження потреб

Зовнішні потреби	Внутрішні потреби
<ul style="list-style-type: none"> ▼ Нас попросили... ▼ Зараз люди мають потребу... ▼ Моїй родині потрібно... 	<ul style="list-style-type: none"> ▼ Для мене важливо... ▼ Я бажаю... ▼ Я відчуваю потребу...

Приєм «Мій план»

Учні обирають напрями проектної діяльності і складають план виконання проектів на навчальний рік. Визначають приблизний час, необхідний для виконання проектів. Продумують порядок виконання проектів.

Мій висновок: у цьому навчальному році я буду виконувати:	
<ul style="list-style-type: none"> ▼ «Шкільний проект»; ▼ «Соціальний проект»; ▼ «Сімейний проект»; 	<ul style="list-style-type: none"> ▼ «Пізнавальний проект»; ▼ «Проект „Я“»

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

► Прийом «Комплімент від учителя»

- «Мені було дуже приємно...»
- «Я сьогодні із задоволенням...»
- «Мені сподобалось, як ви виконували...»

• _____

• _____

• _____

► Запитання рефлексії

- ▼ Чи відчуваю я задоволення від вибраних напрямів проектної діяльності?
- ▼ Наскільки для мене важливо додатково порадитися з батьками щодо вибраних напрямів проектної діяльності?
- ▼ Чи можна сказати, що вчитель тиснув на мене під час вибору напрямів виконання проектів?
- ▼ Над якими питаннями мені слід поміркувати після цього уроку?

▼ _____

▼ _____

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Зробити записи в «Щоденнику проектної діяльності», у якому записати свої враження, емоції, сподівання, намалювати малюнки або скласти вірші, узагалі все, що вважатимете за потрібне, про вибрані напрями проектної діяльності.

• _____

• _____

ПРОЕКТ 1 «ШКІЛЬНИЙ ПРОЕКТ» (7 год)

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Тема уроку	К-сть год	№ уроку в проєкті	№ уроку з/п
Вибір об'єкта проєктування	1	1	2
Робота з інформаційними джерелами	1	2	3
Застосування методів проєктування. Метод фокальних об'єктів. Створення графічного зображення об'єкта проєктування	1	3	4
Визначення послідовності виготовлення виробу. Добір матеріалів	1	4	5
Виготовлення виробу	2	5–6	6–7
Презентація результатів проєктної діяльності	1	7	8
<i>Разом</i>	7		

ВИБІР ОБ'ЄКТА ПРОЕКТУВАННЯ

№ уроку у проєкті	1
№ уроку з/п	2

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** забезпечення засвоєння знань про підходи до вибору теми шкільного проєкту; формування вміння аналізувати проблемні ситуації, пов'язані зі школою, та планувати проєктну діяльність;
- **формування ключових компетентностей:**
 - *уміння вчитися:* уміння планувати й організувати власну проєктну діяльність;
 - *спілкування рідною мовою:* уміння обговорювати питання, пов'язані з реалізацією проєкту;
 - *спілкування іноземною мовою:* толерантність щодо різних культур і традицій;
 - *інформаційно-цифрова компетентність:* уміння використовувати інформаційно-комунікаційні системи для швидкого та цілеспрямованого пошуку й обміну інформацією;
 - *ініціативність і підприємливість:* уміння презентувати власні ідеї та ініціативи;
 - *соціальна і громадянська компетентність:* уміння уникати дискримінації інших у процесі спілкування;
 - *математична компетентність:* уміння установлювати причиново-наслідкові зв'язки.

Основні поняття: проблема, проблемна ситуація, тема проєкту.

Тип уроку: запуск проєкту.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

- » Привітання.
- » Створення в класі творчої атмосфери.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ І ЖИТТЄВОГО ДОСВІДУ УЧНІВ

► Прийом «Продовжте речення»

- Під поняттям «проєкт» я розумію...
- Для виконання проєкту найчастіше необхідно...

- Роботу над проектом розпочинають з...
- Ідеї для створення проектів можна знайти в...

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛЬНОГО З УЧНЯМИ ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ ТА ЗАВДАНЬ УРОКУ

Завдання уроку:

- вибрати об'єкт проектування для шкільного проекту;
- скласти план виконання проекту;

IV. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

► Мотиваційні запитання

- ▼ Що я відчуваю, починаючи роботу над новим проектом?
- ▼ Чому завжди цікаво вибирати тему нового проекту?
- ▼ Наскільки для мене важливо самостійно вибрати об'єкт проектування?
- ▼ Чи розумію я важливість сьогоднішнього уроку для успіху проекту?

V. ЗАПУСК ПРОЕКТУ

Учитель створює умови для застосування різних методів і дидактичних прийомів з метою вибору об'єкта проектування.

► Прийом «Знайди проблемну сферу»

Учень шукає проблему, найбільш актуальну для школи, у якій він навчається. Ознайомившись із вигаданою версією проблеми, учень проводить дослідження для з'ясування, чи існує така або схожа проблема в його школі.

Дидактичний матеріал до прийому «Знайди проблемну сферу»

№	Проблема (вигадана версія)	Схожа проблема для нашої школи
1	У нашій школі не вистачає вішаків для одягу	
2	У школі варто розмістити фотографії випускників, якими ми пишаємося. Для фотографій потрібні рамки	
3	У кабінеті музичного мистецтва немає годинника. Може, зробити такий корпус для годинника, щоб було зрозуміло, що це кабінет музичного мистецтва?	
4	Директор каже, що на стінах у коридорах школи не вистачає якихось цікавих і привабливих об'єктів, виготовлених руками учнів нашої школи	
5	Шкільний театральний гурток просить допомогти із реквізитами для вистав	
6	Шкільна їдальня потребує додаткового кухонного приладдя	
7	Треба прикрасити актову залу школи напередодні літературного вечора	
8	У нас у школі розпочинає працювати молода вчителька з інформатики. Треба зробити подарунок, щоб її підтримати	
9	Ключниця в школі має вже занадто «сумний» вигляд	
10	Незабаром у школі проводитимуть тиждень математики. Що можна виготовити до нього на уроках трудового навчання?	